

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента, доктора медичних наук, професора кафедри урології НУОЗ України імені П. Л. Шупика Сагалевича Андрія Ігоровича на дисертацію Щіріна Олексія Леонідовича на тему:
«Малоінвазивне хірургічне лікування сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 – «Медицина», спеціалізація «Урологія»

Актуальність обраної теми

Сквамозна метаплазія (СМ) слизової оболонки сечового міхура – це захворювання, при якому перехідноклітинний епітелій заміщується багат шаровим плоским зроговілим епітелієм на тлі дисгормональних порушень, хронічного запалення сечового міхура та статевих органів.

Незважаючи на те, що перший опис СМ був представлений Rokitansky ще у 1861 році, етіологія, патогенез та клінічні прояви цього захворювання до теперішнього часу залишаються недостатньо вивченими.

Антибактеріальні препарати, які є найбільш поширеним методом лікування у клінічній практиці, можуть сприяти досягненню тимчасової симптоматичної ремісії, однак їх ефективність не є тривалою. Інші лікарські засоби, такі як пероральний вітамін А, інстиляції нітратом срібла, акрифлавіном, феноксетолом та оцтовою кислотою продемонстрували свою неефективність.

Таким чином, не дивлячись на те, що проблема сквамозної метаплазії сечового міхура вивчається більше 100 років, досі є нез'ясованими аспекти діагностики та трактування клінічної симптоматики захворювання, а також показання до консервативного та оперативного лікування захворювання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.
Дисертаційна робота виконана відповідно до плану ініціативно-пошукової науково-дослідної роботи кафедри урології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика за темою «Малоінвазивне

хірургічне лікування сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура» (номер державної реєстрації 0126U002388).

Результати оцінки наукового рівня дисертації та публікацій

Оцінка структури, змісту та форми дисертації.

Структура дисертаційної роботи відповідає актуальним вимогам. Назва роботи відповідає її змісту. Дисертаційна робота викладена українською мовою на 137 сторінках комп'ютерного тексту. Робота складається з анотації, вступу, огляду літератури, розділу матеріалів та методів дослідження, 2 розділів власних досліджень, аналізу та обговорення результатів досліджень, висновків, практичних рекомендацій та додатків. Дисертаційна робота ілюстрована 36 таблицями, 14 рисунками. Список використаних джерел складається з 133 найменувань, із них 129 – латиницею та 4 – кирилицею.

У вступі представлені дані про актуальність дослідження, мету, завдання, предмет, об'єкт дослідження, методи дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

В огляді літератури автором проведено детальний аналіз літературних джерел щодо сучасних уявлень про діагностику та лікування сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура.

У розділі 2 «Матеріал і методи досліджень» представлена деталізована загальна характеристика пацієнток, клінічна картина захворювання, характеристика розладів сечовипускання, лабораторна діагностика та статистична обробка результатів. Наведені у цьому розділі дані свідчать про адекватність запланованих досліджень поставленим меті та завданням.

У розділі 3 автор висвітлює результати власних досліджень, зокрема питання діагностики сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура. Висвітлена роль уретроцистоскопія з біопсією зон сквамозної метаплазії, представлені симптоми та клінічний перебіг сквамозної метаплазії слизової сечового міхура. Привертає увагу результати комплексного уродинамічного обстеження пацієнток та цистоскопічної

картини слизової сечового міхура.

У розділі 4 автором представлені результати лікування хворих на сквамозну метаплазію слизової оболонки сечового міхура. Оцінено ефективність біполярної абляції у хворих на сквамозну метаплазію слизової сечового міхура ґрунтуючись на безпосередніх результатах, впливу методу на роздали сечовипускання та больовий синдром. Автором також відстежені віддалені результати лікування.

Розділ «Аналіз і узагальнення результатів досліджень» всебічно проаналізовані та узагальнені отримані результати.

Висновки дисертації відображають усі отримані підсумки, що витікають з результатів роботи та статистично підтверджені.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових і фахових виданнях. За матеріалами дисертації опубліковано 4 наукові праці, з них: 1 – стаття в науковому виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus, 2 статті у фаховому науковому виданні, рекомендованому МОН України та 1 теза-доповідь в матеріалах науково-практичних конференцій.

Основні положення та результати роботи були представлені та обговорені на наукових форумах, пленумах і науково-практичних конференціях: (1) Конгрес асоціації урологів України «Лікування пацієнток із сквамозною метаплазією слизової оболонки сечового міхура» (м. Київ, 15-17 червня 2023 р.); (2) Конгрес Всесвітній день нирки «Комплексне уродинамічне обстеження пацієнток зі сквамозною метаплазією слизової оболонки сечового міхура» (м. Київ, 24-25 квітня 2024 р.); (3) Конгрес асоціації урологів України «Малоінвазивне хірургічне лікування пацієнток зі сквамозною метаплазією сливої оболонки сечового міхура» (м. Київ, 12-14 червня 2025 р.); (4) Всеукраїнська науково-практична конференція "Сучасні питання акушерства та гінекології" до 220-річчя кафедри акушерства та гінекології № 2 (м. Харків, 04 квітня 2025; Харків).

Наукова новизна результатів проведених досліджень та їх наукова обґрунтованість.

У дисертаційній роботі проаналізовано особливості клінічного перебігу сквамозної метаплазії (СМ) слизової оболонки сечового міхура та проявів розладів сечовипускання залежно від стадії захворювання, фази активності запального процесу, стану нервової та ендокринної систем, віку пацієнток та інших чинників.

Уточнено вплив рецидивуючих захворювань нижніх сечових шляхів, зумовлених як інфекціями, що передаються статевим шляхом, так і неспецифічною бактеріальною флорою, на патогенез сквамозної метаплазії сечового міхура.

Визначено роль комплексного уродинамічного дослідження як методу, що дозволяє об'єктивізувати ступінь і характер порушень сечовипускання, своєчасно призначати додаткове лікування та здійснювати контроль ефективності проведеної терапії.

Проведено порівняльний аналіз результатів консервативного та хірургічного лікування сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура. Доведено переваги біполярної трансуретральної резекції/коагуляції у суттєвому покращенні показників сечовипускання, збільшенні ефективного об'єму сечового міхура та покращенні якості життя пацієнток.

Доведено, що поєднання трансуретральної резекції/коагуляції зон сквамозної метаплазії сечового міхура з традиційною консервативною терапією сприяє скороченню термінів лікування та зменшенню частоти рецидивів захворювання.

Оцінка рівня виконання поставленого наукового завдання та рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Усі положення та висновки дисертації добре аргументовані та підтверджені конкретними фактичними матеріалами. Дисертаційні дослідження проведені на достатньо високому науково-методичному рівні,

про що свідчить їх адекватне планування, застосування сучасних методів дослідження, значні обсяги отриманих фактичних даних. Отримані при проведенні досліджень цифрові данні були піддані математичній обробці. Як описові статистики для кількісних показників було використано середнє і середньоквадратичне відхилення (у вигляді $M \pm t$), для порядкових і номінальних змінних наведено частоти і процентні співвідношення. Для порівняння груп між собою за кількісними і порядковими ознаками застосовували критерій Манна-Вітні, для порівняння різних вимірювань для однієї групи використовували критерій Вілкоксона. Для номінальних змінних було побудовано таблиці спряженості та застосовано точний критерій Фішера.

За результатами дисертаційного дослідження було сформовано 6 висновків, які в повній мірі розкривають завдання дослідження. Сформульовані автором висновки, практичні рекомендації та усі наукові положення логічно впливають зі змісту роботи та є обґрунтованими та достовірними.

Практичне значення отриманих результатів

Практична значущість дослідження полягає у впровадженні в клінічну практику комплексного підходу до оцінки клінічного перебігу сквамозної метаплазії сечового міхура. Доведено, що наявність больового синдрому та дизуричних проявів за відсутності ефекту від консервативної терапії є показанням до проведення цистоскопії з рандомною біопсією слизової оболонки сечового міхура.

Розроблено та впроваджено в лікувально-діагностичний процес методику трансуретральної резекції/коагуляції як ефективний метод лікування СМ сечового міхура II–III стадії, що дозволяє покращити результати лікування, скоротити його тривалість та знизити частоту рецидивів захворювання.

Результати дослідження впроваджено у практичну діяльність

урологічних відділень Комунального некомерційного підприємства «Київська міська клінічна лікарня № 6» (м. Київ); Комунального некомерційного підприємства «Київська міська клінічна лікарня № 3» (м. Київ).

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. При детальному розгляді дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації) не було виявлено.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації, матеріалів наукової дискусії

При розгляді тексту дисертації принципових зауважень до її змісту та оформлення немає. До несуттєвих зауважень можна віднести наявність поодиноких стилістичних, орфографічних помилок.

Оцінюючи дисертаційну роботу Щиріна Олексія Леонідовича в цілому позитивно, виникли запитання:

1. Якими є показання до біполярної трансуретральної резекції/коагуляції?

☐ **2.** Яке значення мало комплексне уродинамічне дослідження?

Зазначені запитання не зменшують наукової новизни та практичної значимості роботи і тому не є перешкодою для її позитивної оцінки в цілому.

Висновок

Дисертаційна Щиріна Олексія Леонідовича «Малоінвазивне хірургічне лікування сквамозної метаплазії слизової оболонки сечового міхура» є самостійною, завершеною науково-дослідною працею, де отримані наукові результати, сукупність яких вирішує наукове завдання щодо покращення безпосередніх і віддалених результатів лікування, а також зниження частоти ускладнень при малоінвазивному хірургічному лікуванні жінок зі сквамозною метаплазією слизової оболонки сечового міхура і має важливе

науково-теоретичне та практичне значення.

За актуальністю піднятої проблеми, за обсягом дослідженого матеріалу, діапазоном методик і методологією дослідження, ґрунтовністю аналізу та інтерпретації отриманих даних, повнотою викладу принципів наукових положень, достатньо високим рівнем наукової новизни отриманих результатів і вагомим практичним значенням дисертація повною мірою відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 року №44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України №40 від 12.01.2017 року, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Здобувач Щирін Олексій Леонідович має необхідний рівень наукової кваліфікації та заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я», за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «Урологія».

Рецензент

Професор кафедри урології
НУОЗ України імені П. Л. Шупика,
д.мед.н., професор

Андрій САГАЛЕВИЧ